

FACULTAT DE
FARMÀCIA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

U

B

FITOTERÀPIA

Curs
2008-09

Ensenyament de Farmàcia

 <p style="text-align: center;"> UNIVERSITAT DE BARCELONA </p>	Pla docent de l'assignatura FITOTERÀPIA
---	--

Dades generals de l'assignatura

Nom de l'assignatura: Fitoteràpia

Codi de l'assignatura: 243073

Curs acadèmic: 2008-2009

Coordinació: MARIA ROSER VILA CASANOVAS

Departament: Dept. Farmacologia i Química Terapèutica

Crèdits: 6

Recomanacions

Assignatures prèvies recomanades: Farmacognòsia, Fisiologia, Fisiopatologia i Farmacologia I .

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Referits a coneixements

- Que l'alumnat adquireixi els coneixements bàsics sobre la utilització terapèutica dels productes d'origen vegetal, ja siguin drogues, extractes o altres preparats.
- Que l'alumnat es formi en tots els aspectes que incideixen en el disseny racional de preparats fitoteràpics, com ara les accions farmacològiques, els efectes adversos, les interaccions, etc.
- Que l'alumnat adquireixi criteris sòlids sobre la utilització correcta dels productes fitoteràpics en les diverses patologies, atenent a les indicacions, la dosificació, les formes d'administració, les contraindicacions, etc.
- Proporcionar a l'alumnat coneixements sobre un sector de l'activitat farmacèutica amb una forta implantació industrial a Catalunya i que representa, per tant, una opció que cal tenir en compte en la seva especialització professional posterior.

Referits a habilitats, destreses

- Que l'alumnat adquireixi la capacitat de buscar i avaluar de forma crítica informació sobre els preparats a base de plantes i la seva utilització, incorporar innovacions i emetre consell professional en fitoteràpia.

Referits a actituds, valors i normes

- Contribuir a formar farmacèutics amb capacitat de donar consell professional rigorós en un sector que, per la seva implantació en la societat, és del tot necessari per assegurar una atenció sanitària de qualitat. Formar professionals capaços d'integrar-se en el sistema d'atenció de la salut i de contribuir a optimitzar-lo.

- Estimular l'aprenentatge autònom i la capacitat de disseny experimental sobre la base del mètode científic. Promoure l'anàlisi crítica en l'avaluació de problemes i en la presa de decisions.

Blocs temàtics de l'assignatura

Bloc 1. Fitoteràpia general

- 1 Fitoteràpia: concepte i contingut. Bibliografia recomanada
- 2 Preparats i formes d'administració en fitoteràpia
- 3 El medicament fitoteràpic. La qualitat dels preparats fitoteràpics
- 4 Seguretat i eficàcia dels preparats fitoteràpics
- 5 Legislació relacionada amb la fitoteràpia. Registre de medicaments fitoteràpics

Bloc 2. Fitoteràpia de les afeccions del sistema nerviós central

- 6 Sedants i tranquil·litzants
- 7 Antidepressius. Ansiolítics
- 8 Estimulants de l'SNC
- 9 Fitoteràpia dels trastorns cognitius

Bloc 3. Fitoteràpia del dolor

- 10 Fitoteràpia antireumàtica
- 11 Antimigranyosos

Bloc 4. Fitoteràpia de les afeccions respiratòries

- 12 Antitussígens. Antitussígens espasmolítics. Emol·lients
- 13 Expectorants i antisèptics respiratoris. Broncodilatadors. Altres

Bloc 5. Fitoteràpia cardiovascular

- 14 Insuficiència cardíaca i insuficiència coronària
- 15 Arteriosclerosi i hiperlipidèmies. Malaltia arterial oclusiva
- 16 Fitoteràpia de la hipertensió
- 17 Fitoteràpia de la insuficiència venosa crònica

Bloc 6. Fitoteràpia genitourinària

- 18 Diürètics i antisèptics urinaris
- 19 Fitoteràpia de la hiperplàsia benigna de pròstata
- 20 Fitoteràpia ginecològica

Bloc 7. Fitoteràpia de l'aparell digestiu i metabolisme

- 21 Estimulants de la gana i la digestió
- 22 Fitoteràpia hepatobiliar
- 23 Emètics. Antiemètics. Drogues utilitzades en el tractament d'inflamacions gastrointestinals
- 24 Antidiarreics
- 25 Laxants: generalitats i classificació. Laxants estimulants
- 26 Laxants formadors de massa. Altres laxants
- 27 Fitoteràpia i obesitat

Bloc 8. Immunomoduladors i adaptògens

- 28 Adaptògens
- 29 Immunomoduladors
- 30 La fitoteràpia en el tractament del càncer

Bloc 9. Fitoteràpia dermatològica

- 31 Antiinflamatoris i protectors dèrmics
- 32 Antisèptics i cicatritzants. Altres productes dermatològics

Bloc 10. Seminaris

Es preveu de desenvolupar 14 seminaris, amb la participació de professionals relacionats amb la fitoteràpia, com ara metges prescriptors o

farmacèutics comunitaris i d'indústries elaboradores. Entre els temes que es tractaran destaquen:

- Recerca d'informació en fitoteràpia
- Disseny de fórmules fitoteràpiques
- Situació de la fitoteràpia en l'oficina de farmàcia
- Protocols d'atenció farmacèutica en fitoteràpia
- La farmacovigilància en fitoteràpia a través de l'oficina de farmàcia
- La fitoteràpia des del punt de vista del metge prescriptor
- Els assaigs clínics en fitoteràpia

Bloc 11. Pràctiques

Utilització d'eines informàtiques en la recerca d'informació en fitoteràpia

Metodologia i organització general de l'assignatura

En les classes de teoria l'equip docent exposarà els blocs 1 a 9 del programa, fomentant la comunicació amb l'alumnat i la seva participació activa.

Els seminaris ofereixen l'exposició i la discussió de temes monogràfics, conferències, i altres activitats que puguin ajudar a la formació de l'alumnat en fitoteràpia.

Finalment, es dedica la resta de crèdits pràctics a introduir l'alumnat en la utilització d'eines informàtiques en la recerca d'informació en fitoteràpia.

Període lectiu de l'assignatura: el primer quadrimestre.

Nombre d'hores de docència: 45 h de classes de teoria, 14 h de seminaris i 1 hora de pràctiques a l'aula d'informàtica.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges de l'assignatura

L'avaluació continuada de l'assignatura es farà a partir de tres activitats d'avaluació:

1. Primera prova parcial (eliminatòria)

Ponderació a la qualificació final de l'assignatura: 40%.

Consistirà en una prova tipus test (veure descripció més avall) que es realitzarà aproximadament a la meitat del semestre.

2. Segona prova parcial

Ponderació a la qualificació final de l'assignatura: 40%.

Consistirà en una prova tipus test (veure descripció més avall) que es realitzarà al final del semestre, abans de la data prevista per a l'examen de primera convocatòria.

3. Avaluació crítica d'assaigs clínics de medicaments a base de plantes.

Ponderació a la qualificació final de l'assignatura: 20%.

L'alumne haurà d'analitzar dos assaigs clínics d'entre els proposats per l'equip docent i respondre a un qüestionari.

Aquesta activitat d'avaluació es realitzarà després d'haver explicat el Bloc 1 del temari de l'assignatura.

Descripció de les proves parcials:

Les proves parcials tipus test inclouran tant el que s'explica a les classes de teoria (aproximadament 90 %) com als seminaris i les pràctiques (aproximadament 10 %). El qüestionari es redactarà en català, amb els aclariments en castellà que es considerin necessaris.

Estarà constituït per 60 preguntes, a les quals s'ha de contestar veritable o fals. La puntuació s'obté per la diferència entre les encertades i les errades.

Per aprovar l'assignatura cal complir els quatre requisits següents:

1. Obtenir una puntuació global d'un mínim de 50 punts sobre 100.
2. Obtenir una puntuació mínima de 16 punts (sobre 40) a la primera prova parcial.
3. Obtenir una puntuació mínima de 16 punts (sobre 40) a la segona prova parcial.
4. Obtenir una puntuació mínima de 8 punts (sobre 20) a la prova d'avaluació crítica d'assaigs clínics.

Els alumnes que no superin l'assignatura a partir dels requeriments anteriors tindran la oportunitat de realitzar un examen global de l'assignatura en el mateix moment de l'examen final previst per a la primera convocatòria de l'avaluació

única. En aquest cas la ponderació de la nota de l'examen a la qualificació de l'assignatura serà del 100% i per a aprovar l'assignatura caldrà que la puntuació de l'examen obtinguda sigui d'un mínim de 50 punts sobre 100. L'examen tindrà les característiques del descrit per a l'avaluació única.

2ª Convocatòria

Els alumnes d'avaluació continuada que no aprovin l'assignatura en primera convocatòria i vulguin presentar-se en segona convocatòria, hauran de fer-ho conjuntament i en les mateixes condicions que els alumnes d'avaluació única.

Avaluació única

L'avaluació única de l'assignatura, tant en primera com en segona convocatòria, es farà mitjançant un sol examen final, que serà integrat i inclourà tant el que s'explica a les classes de teoria (aproximadament 90 %) com als seminaris i les pràctiques (aproximadament 10 %). El qüestionari es redactarà en català, amb els aclariments en castellà que es considerin necessaris.

Els exàmens seran de tipus test, constituïts per 100 preguntes, a les quals s'ha de contestar veritable o fals. La puntuació s'obté per la diferència entre les encertades i les errades, i l'aprobat es fixa en un mínim de 50 punts.

La data màxima per a sol·licitar l'avaluació única serà l'10 d'Octubre, segons acord del Consell d'Estudis.

Fonts d'informació bàsiques de l'assignatura

Llibres

- Alonso, J. Tratado de fitofármacos y nutraceuticos. Rosario (Argentina): Corpus, 2004. →
- Blumenthal, M. (ed.). Therapeutic guide to herbal medicines: developed by a special expert committee of the German Federal Institute for Drugs and Medical Devices. Austin: American Botanical Council. Boston: Integrative Medicine Communications; 1998. →
- Blumenthal, M. (ed.). The ABC Clinical Guide to Herbs. Austin: American Botanical Council, 2003. →

- Brinker, F. Herb contraindications and drug interactions: with extensive appendices addressing specific conditions, herb effects, critical medications, and nutritional supplements 3rd ed. Oregon: Eclectic Medical Publications, 2001. ⇨
- Bruneton, J. Farmacognosia. fitoquímica. plantas medicinales. 2a ed. Zaragoza: Acribia, 2001. ⇨
- Bruneton, J. Fitoterapia. Zaragoza: Acribia, 2004. ⇨
- Cañigüeral, S.; Vila, R.; Wichtl, M. (ed.). Plantas medicinales y drogas vegetales para infusión y tisana, un manual de base científica para farmacéuticos y médicos. Milano: OEMF International, 1998. ⇨
- De Smet, P. G. A. M. [et al.](ed.). Adverse Effects of Herbal Drugs. 2 vol. Berlin: Springer Verlag, 1991-1993. ⇨
- Ebadi, M. Pharmacodynamic Basis of Herbal Medicine. Boca Raton (EUA): CRC Press, 2002. ⇨
- European Scientific Cooperative on Phytotherapy (ESCOP). 2003. ESCOP Monographs. The Scientific Foundation for Herbal Medicinal Products. ESCOP, Exeter; Georg Thieme Verlag, Stuttgart; Thieme NewYork, New York. ⇨
- Gaedcke, F.; Steinhoff, B.; Blasius, H. Herbal Medicinal Products. Scientific and Regulatory Basis for Development, Quality Assurance and Marketing Authorisation. Stuttgart: Medpharm, 2003. ⇨
- García, M.; Cáceres, A. (ed.). Legislación en Iberoamérica sobre fitofármacos y productos naturales. Costa Rica: Universidad de Costa Rica - CYTED, 2000. ⇨
- Gupta, M. P. (ed.). 270 Plantas medicinales iberoamericanas. Santafé de Bogotá: CYTED-SECAB, 1995.
- Martínez Guijarro, J. Las plantas medicinales y su seguridad. Una guía para la utilización correcta de las drogas vegetales y sus preparaciones fitomedicinales. Barcelona: Nexus Médica, 2005. ⇨
- McGuffin, M. [et al.] American Herbal Products Association's botanical safety handbook Boca Raton (Florida): CRC Press, 1997. ⇨
- Mills, S.; Bone, K. Principles and practice of phytotherapy modern herbal medicine Edinburgh: Churchill-Livingstone, 2000. ⇨
- Barnes, J.; Anderson, L. A.; Phillipson, J. D. Plantas medicinales: guía para los profesionales de la salud. Barcelona: Pharma Editores, 2005. ⇨
- Redondo, L. La fibra terapéutica. 2a ed. Barcelona: Glosa, 2002. ⇨
- Rotblatt, M.; Ziment, I. Evidence-based Herbal Medicine. Philadelphia: Hanley & Belfus, 2002. ⇨
- Schilcher, H. (ed.) Phytotherapy in paediatrics: handbook for physicians and pharmacists, with reference to commission E monographs of the Federal

- Department of Health in Germany, includes 100 commission E monographs and and 15 ESCOP monographs. Stuttgart: Medpharm Scientific Publishers; 1997 ↵
- Schulz, V. [et al.] Rational Phytotherapy, a Reference Guide for Physicians and Pharmacists. 5th ed. Berlin: Springer, 2004. ⇒
 - Spinella, M. The Psychopharmacology of Herbal Medicine. Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology, 2001. ↵
 - Vanaclocha, B.; Cañigueral, S. (ed.). Fitoterapia: Vademécum de prescripción. Barcelona: Masson, 2003. ↵
 - Wagner, H.; Wiesenauer, M. Phytotherapie. Phytopharmaka und pflanzliche Homöopathika Stuttgart: Fischer, 1995. ⇒
 - Weiss, R. F.; Fintelmann, V. Herbal Medicine. 2nd ed. Stuttgart: Thieme, 2000. ↵
 - World Health Organization. Who Monographs on Selected Medicinal Plants. Genève: WHO, 1999 i 2002, vol. 1 i 2. ↵

